

**GIẢI PHÁP VÀ HỆ THỐNG CHÍNH SÁCH THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN
BỀN VỮNG KINH TẾ TRANG TRẠI TRÊN ĐỊA BÀN HẢI DƯƠNG
GIAI ĐOẠN 2023 – 2025 VÀ TẦM NHÌN ĐẾN 2030**

TS. Ngô Văn Hải – Khoa Kinh tế & QTKD – ĐH Thành Đông & các CS

TÓM TẮT

Nhóm nghiên cứu Trường Đại học Thành Đông thực hiện nhiệm vụ khoa học công nghệ năm 2022 cấp tỉnh với đề tài “Nghiên cứu đánh giá thực trạng và giải pháp phát triển bền vững các loại hình kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương”, đã triển khai khảo sát 400 trang trại ở huyện Gia Lộc, Thanh Hà và TP Chí Linh. Các kết quả nghiên cứu khảo sát và phân tích các yếu tố tác động ảnh hưởng đến phát triển bền vững kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương đã được công bố trong bài báo: Các yếu tố tác động đến sự phát triển bền vững kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương đăng trong Tạp chí Khoa học & Công nghệ Trường Đại học Thành Đông số 7 – tháng 1/2023. Tiếp theo bài báo trước, bài viết này trình bày các giải pháp và cơ chế chính sách nhằm tạo điều kiện thúc đẩy phát triển bền vững các loại hình kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương giai đoạn 2023 – 2025 và tầm nhìn đến 2030.

Từ khóa: Giải pháp; Phát triển bền vững; Kinh tế trang trại; Hải Dương

ABSTRACT

In 2022, the research team from Thanh Dong University carried out a study titled "An Assessment of Current Farm Economy Models in Hai Duong Province and Proposed Solutions". This research was based on data collected from a survey of 400 farms in the Gia Loc, Thanh Ha, and Chi Linh districts. The initial results of the research were published in a paper titled "Factors Affecting Sustainable Development of Farms in Hai Duong Province," which appeared in the Thanh Dong University Science & Technology Journal, No. 7 – January 2023. Building upon the previous paper, this paper presents the implemented policies and proposes solutions to facilitate the sustainable development of different types of farms in Hai Duong province for the period 2023 - 2025, with a long-term vision extending to 2030.

Keywords: Solution; Sustainable Development; Farm Economics; Hai Duong.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhóm nghiên cứu Trường Đại học Thành Đông đã triển khai thực hiện nhiệm vụ khoa học công nghệ năm 2022 cấp tỉnh với tên đề tài là “Nghiên cứu đánh giá thực trạng và giải pháp phát triển bền vững các loại hình kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương”. Mục tiêu đặt ra của đề tài: (1) Khảo sát, đánh giá thực trạng và phân tích các nhân tố

tác động đến sự phát triển các loại hình kinh tế trang trại của tỉnh Hải Dương. (2) Trên cơ sở đó đề xuất các giải pháp và cơ chế chính sách nhằm tạo điều kiện thúc đẩy phát triển bền vững các loại hình kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương. Kết quả thực hiện mục tiêu (1) đã được trình bày trong bài viết “Các yếu tố tác động đến sự phát triển bền vững kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương” đăng

trong tạp chí KHCN của Đại học Thành Đông số 7 tháng 01/2023. Bài viết này trình bày kết quả thực hiện mục tiêu (2): Đề xuất các giải pháp và cơ chế chính sách nhằm tạo điều kiện thúc đẩy phát triển bền vững các loại hình kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương giai đoạn 2023 – 2025 và tầm nhìn đến 2030.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp nghiên cứu xuyên suốt trong thực hiện đề tài gồm thu thập thông tin thứ cấp các số liệu, thông tin liên quan đến nội dung nghiên cứu đã được công bố chính thức của cơ quan thống kê các cấp, cơ quan quản lý Nhà nước có thẩm quyền, các cơ quan nghiên cứu, các trường đại học; Thông tin công bố trên báo, tạp chí, trên internet ...

Thu thập thông tin sơ cấp bằng khảo sát thực địa và phỏng vấn trực tiếp các đối tượng khảo sát là các loại hình trang trại. Số lượng mẫu khảo sát là 400 trang trại. Tham vấn ý kiến của 18 đơn vị, cơ quan cấp tỉnh, huyện và 15 xã, phường ở 2 huyện Thanh Hà, Gia Lộc và TP Chí Linh. Công cụ để thu thập thông tin dữ liệu là 4 bộ phiếu khảo sát với các bảng câu hỏi cấu trúc và bán cấu trúc.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Quan điểm và định hướng phát triển bền vững kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương giai đoạn 2021 - 2025 và tầm nhìn đến 2030

3.1.1. Quan điểm phát triển kinh tế trang trại trong thời kì công nghiệp hóa - hiện đại hóa ở Việt Nam

Thực tiễn trong những năm qua cho thấy, phát triển kinh tế trang trại là bước đột phá và tất yếu trong quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp - nông thôn Việt Nam theo hướng công nghiệp hóa - hiện đại hóa, phù hợp với quy luật

khách quan của nền sản xuất hàng hoá nhiều thành phần trong cơ chế thị trường. Xác định đúng đắn định hướng phát triển kinh tế trang trại cho phù hợp với điều kiện chung của cả nước, của từng vùng, từng địa phương qua mỗi giai đoạn có ý nghĩa hết sức quan trọng trong việc đưa ra các giải pháp hữu hiệu cho kinh tế trang trại phát triển.

- Phát triển đa dạng hóa các loại hình trang trại nhằm khai thác, sử dụng có hiệu quả đất đai, vốn, kỹ thuật, kinh nghiệm quản lý góp phần phát triển nông nghiệp bền vững, tạo việc làm, tăng thu nhập, khuyến khích làm giàu đi đôi với xoá đói giảm nghèo; Phân bố lại lao động, dân cư, xây dựng nông thôn mới.

- Phát triển kinh tế trang trại phải tôn trọng nguyên tắc phát triển bền vững, tạo nên vùng sinh thái hợp lý góp phần cân bằng môi trường sống của dân cư.

- Tăng cường sự quản lý của Nhà nước với các giải pháp đồng bộ và các cơ chế chính sách có giá trị kinh tế, xã hội để tạo điều kiện cho kinh tế trang trại phát triển.

3.1.2. Quan điểm phát triển kinh tế nông nghiệp nông thôn ở tỉnh Hải Dương trong giai đoạn 2021 – 2025.

Trong nhiệm kỳ 2021-2025, tỉnh Hải Dương đặt ra 4 trụ cột, 3 nền tảng, 1 trung tâm, 3 đô thị động lực và 3 trục phát triển. Trên cơ sở đó, Hải Dương đã đề ra 3 khâu đột phá và Chương trình hành động cụ thể. Trong đó có mục tiêu phát triển kinh tế nhanh và bền vững. Chương trình hành động của Đại hội Đảng bộ tỉnh Hải Dương lần 17 nhấn mạnh: “*Sản xuất nông, lâm nghiệp, thủy sản tăng trưởng ổn định, chuyển mạnh sang mô hình tập trung; hoàn thành vượt mức mục tiêu xây dựng nông thôn mới*”[1]. Phát triển nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao; Ứng

dụng các tiến bộ khoa học và công nghệ; hình thành các khu sản xuất nông nghiệp hàng hóa tập trung chất lượng cao; Xây dựng các thương hiệu sản phẩm nông nghiệp chủ lực để nâng cao giá trị sản xuất trên một đơn vị diện tích.

Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Hải Dương lần thứ XVII [2] đưa ra các chỉ tiêu chủ yếu nhiệm kỳ 2020 - 2025, định hướng đến năm 2030:

- Thu nhập thực tế bình quân đầu người/năm đến năm 2025 đạt 85 triệu đồng, đến năm 2030 đạt 140 triệu đồng.

- Tỷ lệ đóng góp của năng suất các nhân tố tổng hợp (TFP) vào tăng trưởng kinh tế đạt 50%; tốc độ tăng năng suất lao động xã hội bình quân đạt 8,5%/năm.

- Số doanh nghiệp thành lập mới tăng hàng năm từ 15% trở lên.

- Giá trị sản phẩm thu hoạch trên 1 ha đất trồng trọt và nuôi trồng thủy sản năm 2025 đạt 210 triệu đồng; năm 2030 đạt 270 triệu đồng.

3.2. Định hướng phát triển kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương giai đoạn 2023 - 2025 và tầm nhìn 2030

3.2.1. Căn cứ để định hướng

- Quyết định số 01/2012/QĐ-TTg, ngày 09/01/2012 của Thủ tướng Chính phủ về một số chính sách hỗ trợ việc áp dụng quy trình thực hành sản xuất nông nghiệp tốt trong nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản.

- Nghị định số 55/2015/NĐ-CP, ngày 09/06/2015 của Chính phủ về chính sách tín dụng phục vụ phát triển nông nghiệp, nông thôn.

- Nghị quyết số 27/NQ-CP ngày 21/02/2017 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 05-NQ/TW ngày

01/11/2016 của Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về một số chủ trương, chính sách lớn nhằm tiếp tục đổi mới mô hình tăng trưởng, năng suất lao động, sức cạnh tranh của nền kinh tế.

- *Căn cứ vào việc thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ được Đại hội Đảng bộ tỉnh Hải Dương lần thứ XVII đặt ra đối với lĩnh vực kinh tế nông nghiệp, nông thôn.*

3.2.2. Định hướng phát triển kinh tế trang trại tỉnh Hải Dương

- Phát triển kinh tế trang trại phù hợp với quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội. Đẩy mạnh chuyển dịch, tích tụ ruộng đất hình thành các trang trại quy mô lớn nhằm khai thác tiềm năng, lợi thế của từng vùng, thích ứng với biến đổi khí hậu.

- Thúc đẩy trang trại chuyển giao, ứng dụng khoa học công nghệ và các quy trình sản xuất tiên tiến vào sản xuất, hướng tới nền nông nghiệp sạch, nông nghiệp hữu cơ, công nghệ cao, thân thiện với môi trường. Chuyển mạnh từ sản xuất số lượng sang sản xuất chất lượng, hiệu quả, có giá trị gia tăng cao.

- Phát triển kinh tế trang trại gắn với phát triển công nghiệp chế biến, dịch vụ du lịch sinh thái. Chuyển mạnh từ sản xuất trang trại riêng lẻ sang mô hình sản xuất hợp tác, liên doanh, liên kết, tập trung, quy mô lớn gắn với chế biến, tiêu thụ sản phẩm theo chuỗi giá trị. Từng bước xây dựng nhãn hiệu, thương hiệu và tiêu chuẩn, quy chuẩn chất lượng và hàng hóa, lập mã vùng trồng. Đẩy mạnh hoạt động xúc tiến thương mại, mở rộng, kết nối thị trường tiêu thụ sản phẩm.

- Tăng cường công tác quản lý Nhà nước trong lĩnh vực phát triển kinh tế, khai thác tài nguyên và bảo vệ môi trường sinh thái. Đồng thời có các chính

sách đủ mạnh về phát triển kinh tế trang trại để các trang trại mạnh dạn đầu tư phát triển đúng hướng, hiệu quả, đảm bảo an ninh quốc phòng và bảo vệ môi trường sinh thái [3].

3.3. Mục tiêu phát triển kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương trong giai đoạn 2021 - 2025 và tầm nhìn 2030

3.3.1. Mục tiêu tổng quát

Phát triển và mở rộng mô hình kinh tế trang trại nhằm khai thác có hiệu quả các tiềm năng, thế mạnh về đất đai, nguồn lực, góp phần giải quyết việc làm, tăng thu nhập, thúc đẩy nhanh chuyển dịch cơ cấu sản xuất nông - lâm - ngư nghiệp; chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi phù hợp với từng vùng; lấy trang trại cây ăn quả, chăn nuôi gia súc làm đột phá về hiệu quả kinh tế.

3.3.2. Mục tiêu cụ thể

Đề án “*Phát triển sản xuất nông nghiệp hàng hóa tập trung, nâng cao giá trị gia tăng và phát triển bền vững giai đoạn 2016-2020* [4] đã đưa ra các chỉ tiêu quan trọng:

- Từ nay đến năm 2025 số lượng trang trại hàng năm tăng bình quân 20%.

- Doanh thu bình quân cho một trang trại tăng 1,3-1,5 lần so với năm 2020, trong đó: trang trại rau màu tăng 1,7-2,0 lần; chăn nuôi tăng 1,4-1,6 lần và tổng hợp tăng 1,2-1,4 lần.

- Đến năm 2025, 100% các trang trại có mức thu nhập hàng hoá và dịch vụ theo giá thực tế đạt trên 250 triệu đồng/năm;

- Nâng cao tỷ suất nông sản hàng hoá trong tổng giá trị nông sản phẩm và dịch vụ của các trang trại bình quân đạt 80%.

3.4. Các giải pháp thúc đẩy phát triển bền vững kinh tế trang trại trên địa bàn Hải Dương giai đoạn 2023 – 2025

và tầm nhìn đến 2030

Giải pháp 1: Chính quyền cơ sở có biện pháp và vận dụng cơ chế chính sách Nhà nước để tạo ra nguồn đất đai trong vùng qui hoạch làm kinh tế trang trại để trang trại có thể nhận chuyển nhượng, thuê, thâu mở rộng qui mô sản xuất đạt hiệu quả kinh tế cao

- Tiếp tục rà soát, điều chỉnh, bổ sung qui hoạch sử dụng đất đai nông nghiệp theo hướng phát triển sản xuất nông nghiệp hàng hóa tập trung, đạt năng suất cao, chất lượng tốt, giá thành hạ để có hiệu quả kinh tế cao, tăng trưởng liên tục và bền vững.

- Chính quyền cấp cơ sở phải đẩy nhanh quá trình tập trung đất đai trên cơ sở tiếp tục rà soát điều chỉnh qui hoạch sử dụng đất đai để tạo ra diện tích đất tập trung dành cho phát triển từng loại hình KTTT ở địa phương. Tiếp thu và vận dụng những hướng dẫn đổi mới của Trung ương về quản lý sử dụng đất nông nghiệp, nghiên cứu học tập kinh nghiệm từ các địa phương khác để vận dụng thành chủ trương chính sách của địa phương thực hiện dồn điền, đổi thửa, chuyển nhượng, cho thuê ruộng đất, tạo điều kiện cho các trang trại có thể mở rộng diện tích tiện canh để đầu tư thâm canh, áp dụng số hóa nông nghiệp, nông nghiệp công nghệ cao, nông nghiệp thông minh để đạt hiệu quả kinh tế cao. Đảng, chính quyền và các tổ chức đoàn thể chính trị xã hội ở địa phương cùng phối kết hợp, đẩy mạnh công tác tuyên truyền vận động, thuyết phục nâng cao nhận thức của các tầng lớp nhân dân về xu hướng phát triển tất yếu của nông thôn trong quá trình đi lên văn minh, hiện đại thì sản xuất nông nghiệp sẽ là các trang trại tập trung cơ giới hóa, số hóa. Một bộ phận lớn lao động nông thôn sẽ chuyển

đổi nghề nghiệp từ làm nông nghiệp truyền thống sang các ngành nghề phi nông nghiệp như dịch vụ, lao động tiểu thủ công nghiệp và công nghiệp với mức thu nhập cao hơn làm việc trong nông nghiệp.

- Áp dụng chính sách Nhà nước cho phép những người có điều kiện vốn liếng, kỹ thuật nhận chuyển nhượng quyền sử dụng để tích tụ ruộng đất phát triển sản xuất trang trại. Chính quyền các cấp tăng cường công tác quản lý của Nhà nước, giám sát, triệt tiêu hiện tượng buôn bán đầu cơ, bao chiếm đất đai vì nó gây nên sự bất ổn trong giá cả chuyển nhượng.

- Khuyến khích thu hút đầu tư, phát triển doanh nghiệp, ngành nghề phi nông nghiệp. Đẩy mạnh đào tạo nghề, chuyển dịch lao động nông nghiệp nông thôn sang các ngành nghề nhằm góp phần tăng nguồn quỹ đất nông nghiệp tập trung phát triển kinh tế trang trại.

- Chính quyền thực hiện đúng luật đất đai, tạo điều kiện thuận lợi về thủ tục cho việc thuê đất, cấp quyền sử dụng đất cho các dự án chế biến, dịch vụ và mở rộng diện tích cho các trang trại. Thực hiện đầy đủ các chính sách khuyến khích phát triển sản xuất với mọi thể chế tham gia sản xuất nông nghiệp, trong đó có kinh tế trang trại.

- Các cơ quan chức năng phải sẵn sàng xét duyệt cấp giấy chứng nhận kinh tế trang trại đạt tiêu chí trang trại theo qui định để tạo điều kiện cho các chủ trang trại yên tâm vay vốn đầu tư vào sản xuất và tiếp nhận các chính sách ưu đãi khác của Nhà nước nhằm phát triển bền vững kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương.

Giải pháp 2: Các cơ quan chuyên môn cấp tỉnh khảo sát nghiên cứu và đề xuất điều chỉnh các bất cập và đổi mới

chính sách hỗ trợ phát triển cơ sở hạ tầng phát triển nông nghiệp. Chính quyền cơ sở và cộng đồng dân cư lập chương trình kế hoạch ưu tiên đầu tư cơ sở hạ tầng phát triển kinh tế trang trại tạo nguồn nông sản hàng hóa tập trung

Chính quyền tỉnh Hải Dương giao cho các cơ quan chuyên môn cấp tỉnh phối hợp tiến hành khảo sát nghiên cứu điều chỉnh các bất cập và đổi mới chính sách hỗ trợ đầu tư cơ sở hạ tầng phát triển nông nghiệp. Sở Nông nghiệp và PTNT, Sở Tài nguyên và Môi trường, Sở Xây dựng, Sở Kế hoạch và Đầu tư... phối kết hợp xây dựng văn bản hướng dẫn chính quyền cơ sở và cộng đồng dân cư lập chương trình kế hoạch ưu tiên đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ phát triển sản xuất và phát triển kinh tế trang trại tạo nguồn nông sản hàng hóa tập trung. Nội dung cụ thể như sau:

- Lập lộ trình kế hoạch đầu tư các cơ sở hạ tầng kỹ thuật tại địa phương theo nguyên tắc dân chủ công khai xét điểm thứ tự ưu tiên. Tập trung giải quyết các nhu cầu về hạ tầng giao thông, thủy lợi, nguồn điện, xử lý môi trường, các cơ sở bảo quản chế biến nâng cao giá trị nông sản hàng hóa. Đồng thời, đẩy mạnh tiêu thụ nông sản hàng hóa cả ở thị trường trong nước và xuất khẩu.

- Triển khai thực hiện qui hoạch, phát triển và hoàn chỉnh hệ thống thủy lợi đồng bộ, nâng cao diện tích chủ động tưới và chủ động tiêu, tiến tới tưới tiêu theo yêu cầu phát triển của các loại cây trồng, trước hết là đối với những vùng có trình độ chuyên môn hoá cao. Đi liền với thủy lợi phải thực hiện tốt dự báo khí tượng, thủy văn, thực hiện phòng chống lụt bão có hiệu quả; phát triển hệ thống giao thông bao gồm cả hệ thống giao thông nông thôn và giao thông nội đồng,

đáp ứng yêu cầu phát triển của cơ giới hoá sản xuất và vận chuyển vật tư hàng hoá; khuyến khích thu hút đầu tư vào công nghiệp chế biến, bảo quản nông sản hàng hóa để nâng cao chất lượng và giá trị sản phẩm.

- Phân cấp chủ đầu tư các công trình cơ sở hạ tầng phục vụ sản xuất nông nghiệp. Tùy theo phạm vi và qui mô của từng công trình mà chủ đầu tư là cấp chính quyền tỉnh, huyện, xã hoặc giao cho công đồng dân cư. Đồng thời luôn có sự giám sát của đối tượng được hưởng lợi (*Các DN, HTX, trang trại, hộ nông dân tại địa phương*).

- Nguồn vốn đầu tư cơ sở hạ tầng được lồng ghép từ nguồn ngân sách hỗ trợ theo cơ chế chính sách khuyến khích phát triển nông nghiệp hàng hóa; Nguồn vốn đầu tư cho Chương trình Mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, Chương trình tái cơ cấu kinh tế nông nghiệp và phòng chống giảm nhẹ thiên tai, ổn định đời sống dân cư và nguồn vốn từ các chương trình, dự án, đóng góp của người hưởng lợi và các nguồn khác (*nếu có*). Đẩy nhanh tiến độ xây dựng cơ sở hạ tầng phục vụ phát triển kinh tế để các trang trại có điều kiện chuyển đổi cơ cấu sản xuất, đầu tư khoa học kỹ thuật và công nghệ cao nhằm thu được kết quả ngày càng cao hơn.

Giải pháp 3: Chính quyền, tổ chức đoàn thể chính trị xã hội các cấp có Chương trình hành động, biện pháp phối hợp, vận dụng cơ chế chính sách phù hợp để tạo điều kiện giúp các trang trại có thể huy động vốn từ các nguồn vốn để đáp ứng nhu cầu đầu tư phát triển kinh tế

Nhu cầu về vốn là một trong những đặc trưng quan trọng của kinh tế trang trại. Trong giai đoạn vừa qua, chính sách của Nhà nước chủ yếu tập trung giải

quyết nhu cầu cho cho phát triển kinh tế nông nghiệp - nông thôn gắn với các Chương trình phát triển kinh tế xã hội (*Giải quyết việc làm; Xoá đói giảm nghèo; Xây dựng nông thôn mới .v.v*). Trong giai đoạn tới, Chính quyền các cấp từ TW đến tỉnh, huyện cần có sự chỉ đạo định hướng các tổ chức tín dụng có cơ chế, chính sách ưu tiên, ưu đãi các điều kiện và định mức về số lượng và thời hạn vay vốn tín dụng để đầu tư tăng cường cơ sở vật chất, tăng năng lực tổ chức sản xuất.

Các chủ trang trại muốn đẩy mạnh đầu tư sản xuất kinh doanh nhưng thiếu vốn vẫn đang là khó khăn phổ biến. Để khắc phục tình trạng này Nhà nước cần tăng thêm nguồn vốn đầu tư cho vay trung và dài hạn với mức cho vay lớn hơn để đáp ứng được nhu cầu về vốn cho phát triển kinh tế trang trại. Bên cạnh đó, các ngân hàng cần đơn giản hoá các thủ tục cho vay, tập trung hướng dẫn, giúp đỡ các chủ trang trại lập dự án vay vốn theo hướng thiết thực, khả thi để có thể vay vốn tín dụng qua tín chấp. Trên cơ sở đó hỗ trợ, giúp đỡ các chủ trang trại quản lý thực hiện dự án đầu tư đảm bảo hiệu quả kinh tế ngày càng tăng, đảm bảo thu hồi được vốn.

Tiếp tục thực hiện tốt các chủ trương của Chính phủ theo Quyết định số 01/2012/QĐ-TT ngày 09 tháng 01 năm 2012 của Thủ tướng Chính phủ về một số chính sách hỗ trợ việc áp dụng quy trình thực hành sản xuất nông nghiệp tốt (VietGAP) trong nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản; Nghị định số 55/2015/NĐ-CP ngày 09/06/2015 của Chính phủ về chính sách tín dụng phục vụ phát triển nông nghiệp, nông thôn.

Đảng, Chính quyền, các tổ chức đoàn thể chính trị xã hội và các tổ chức

tư vấn phi lợi nhuận cùng phối hợp tuyên truyền vận động và xây dựng mô hình hướng dẫn các chủ trang trại tham gia các hợp đồng liên kết liên doanh với các đối tác, tham gia quỹ bảo hiểm vốn sản xuất để giảm khó khăn về vốn đầu tư khi gặp rủi ro do thiên tai, dịch bệnh hoặc thị trường có biến động.

Giải pháp 4: Chính quyền các cấp quan tâm nghiên cứu đề xuất điều chỉnh, bổ sung, đổi mới và có cơ chế chính sách đặc thù để hỗ trợ, tạo điều kiện về cơ sở vật chất, vốn đầu tư, kinh phí chuyển giao ứng dụng KHKT, đào tạo nhân lực khoa học, miễn giảm thuế phí... đối với việc đầu tư khoa học kỹ thuật và công nghệ cao vào sản xuất kinh doanh của kinh tế trang trại

Kết quả khảo sát các trang trại cho thấy là mức độ phát triển về kinh tế của các trang trại còn nhiều hạn chế, kinh tế tăng trưởng thiếu ổn định và chưa bền vững. Nguyên nhân của tình trạng này do nhiều yếu tố như cơ sở vật chất còn thiếu và lạc hậu, thiếu vốn đầu tư vào sản xuất và áp dụng tiến bộ KHKT và công nghệ cao; Thiếu nguồn nhân lực kỹ thuật được đào tạo bài bản và yên tâm tham gia hoạt động sản xuất kinh doanh của trang trại. Đây là một hạn chế rất lớn đến sự phát triển bền vững cả trong kinh tế, xã hội và môi trường của các trang trại. Do vậy rất cần sự chỉ đạo, tác động từ chính quyền các cấp và có những chính sách đặc thù với phát triển kinh tế trang trại.

Chính quyền các cấp từ tỉnh đến huyện, xã cần thường xuyên cập nhật các cơ chế, chính sách của Chính phủ và bộ ngành trung ương ban hành và vận dụng cụ thể thành các cơ chế, chính sách ưu tiên hỗ trợ khuyến khích đầu tư khoa học kỹ thuật và công nghệ áp dụng sản xuất nông nghiệp công nghệ cao, sản xuất

nông nghiệp sạch (*VietGAP; GlobalGAP*). Trên cơ sở đó tạo điều kiện để các trang trại có thể được hỗ trợ tiền vốn, vật tư và hướng dẫn áp dụng sản xuất nông nghiệp công nghệ cao; sản xuất nông nghiệp sạch; số hóa nông nghiệp.

Xác định kinh tế trang trại là lực lượng và là loại hình tổ chức sản xuất có nhiều nhu cầu và khả năng nhất trong việc ứng dụng khoa học và công nghệ nông nghiệp vào sản xuất để tạo động lực tăng trưởng kinh tế, phát triển xã hội. Do vậy, ngoài chính sách hỗ trợ, khuyến khích tạo điều kiện áp dụng khoa học và công nghệ vào sản xuất nông nghiệp nói chung, các cấp tỉnh, huyện và xã cần có vận dụng hình thành các cơ chế chính sách cụ thể, đặc thù nhằm khuyến khích, hỗ trợ và hướng dẫn khoa học và công nghệ cho kinh tế trang trại phù hợp với khả năng điều kiện và nhu cầu của địa phương.

Tạo điều kiện và hướng dẫn kinh tế trang trại nâng cao khả năng áp dụng các mô hình khuyến nông canh tác tổng hợp có hiệu quả, ứng dụng các biện pháp kỹ thuật, quy trình kỹ thuật canh tác tiến bộ, nhất là sử dụng các loại giống mới, có năng suất và chất lượng cao vào sản xuất, khuyến khích hỗ trợ các trang trại có điều kiện về đất đai, vốn, cơ sở vật chất kỹ thuật tham gia sản xuất và cung ứng giống.

Chính quyền cấp tỉnh cần xem xét, tham khảo kinh nghiệm các địa phương khác để đổi mới, hoàn thiện tổ chức hoạt động khoa học công nghệ trong sản xuất nông nghiệp hàng hóa từ nghiên cứu đến triển khai. Có chính sách khuyến khích, tạo điều kiện để huy động mọi tiềm lực khoa học công nghệ trong tỉnh và các thành phần kinh tế. Đặc biệt là tạo điều

kiện để kinh tế trang trại tiếp nhận các thành tựu nghiên cứu khoa học công nghệ của thế giới, trong nước và trong ngoài tỉnh để xây dựng và mở rộng các mô hình ứng dụng khoa học công nghệ tiên tiến vào sản xuất nông nghiệp. Trên cơ sở đó, xây dựng mối liên kết, hợp đồng giữa các trang trại với nhà khoa học nghiên cứu, chuyển giao công nghệ, các giống cây trồng, vật nuôi lai tạo mới, hướng dẫn kỹ thuật canh tác làm tăng năng suất, tăng hàm lượng chất xám trong các sản phẩm sản xuất của trang trại.

Giải pháp 5: Chính quyền và cơ quan chuyên môn quản lý Nhà nước cấp tỉnh, huyện có chủ trương kế hoạch và chính sách hỗ trợ đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chất lượng nhân lực của trang trại trên địa bàn tỉnh. Hướng dẫn các trang trại áp dụng chế độ ưu đãi về thu nhập theo trình độ tay nghề được đào tạo và thâm niên làm việc để giữ lao động chất lượng cao

Nhân lực của trang trại gồm 2 loại (1) Chủ trang trại và bộ phận quản lý; (2) Các lao động ở bộ phận trực tiếp sản xuất. Số liệu khảo sát thực tế cho thấy trên 67,0% số chủ trang trại chưa qua đào tạo để có bằng cấp chứng chỉ về quản lý kinh tế, quản trị doanh nghiệp và kỹ thuật và công nghệ sản xuất nông nghiệp từ trung cấp trở lên. 19,0% số lao động làm việc trong các trang trại có qua các lớp đào tạo nghề liên quan đến sản xuất và cơ khí nông nghiệp; 58,5% lao động được tham gia các lớp tập huấn ngắn ngày về kỹ thuật chăn nuôi gia súc, chiết ghép, cấy trồng cây nông nghiệp. 45,0% số chủ trang trại và lao động cho biết đã có tiếp cận trực tiếp, tham quan hoặc nghe nói đến nông nghiệp công nghệ cao .v.v.. Như vậy cho thấy chất lượng nguồn lao động của các trang trại ở Hải Dương hiện

tại còn rất thấp, chưa đáp ứng được yêu cầu áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất của trang trại. Để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong trang trại cần phải tổ chức các lớp đào tạo kiến thức và tay nghề cho lao động với nhiều hình thức khác nhau.

Để nâng cao chất lượng nhân lực của các trang trại, hàng năm chính quyền các cấp ngân sách (tỉnh, huyện) cần lập kế hoạch đào tạo dạy nghề và bồi dưỡng nâng cao kiến thức, tay nghề cho người lao động trên địa bàn. Nguồn kinh phí dự toán với nguồn kinh phí trích từ ngân sách chi thường xuyên. Cơ quan quản lý kinh phí có thể duyệt giao kinh phí đào tạo nghề ở địa phương cho các cơ sở có đào tạo nghề như các trường dạy nghề, trường cao đẳng, đại học, trung tâm dạy nghề phát triển bền vững kinh tế trang trại. Đồng thời khuyến khích trang trại, cơ sở sản xuất và người lao động tự đào tạo, vừa làm vừa học, khi đủ điều kiện về trình độ, kiến thức có thể đăng ký dự thi tay nghề, nhận chứng chỉ nghề nghiệp.

Giải pháp 6: Thực hiện tổng hợp các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất kinh doanh cho các loại hình trang trại ở từng địa phương

Sản xuất kinh doanh của các trang trại đã có hiệu quả hơn với sản xuất của hộ tiểu nông. Tuy nhiên, mức tăng trưởng qua các năm chưa cao và không ổn định. Nguyên nhân do các hạn chế về cơ sở vật chất, kỹ thuật, nguồn lực về vốn, chất lượng lao động, trang thiết bị máy móc và khả năng tiếp nhận áp dụng các tiến bộ KHKT và trình độ quản lý tổ chức sản xuất của các trang trại. Muốn nâng cao hiệu quả sản xuất kinh doanh của trang trại cần áp dụng tổng hợp các biện pháp kinh tế - kỹ thuật.

Chính quyền các cấp cụ thể hóa các

cơ chế chính sách khuyến khích hỗ trợ các trang trại chăn nuôi, trồng trọt đầu tư cơ sở vật chất, áp dụng khoa học kỹ thuật tiên tiến để tham gia việc tiếp nhận, thử nghiệm, theo dõi thích nghi hóa các giống cây trồng, vật nuôi mới có năng suất cao, chất lượng tốt để tổ chức sản xuất và tuyển chọn các cây con giống cấp 1 và cấp 2 có chất lượng tốt và đảm bảo đúng tiêu chuẩn giống quốc gia, cung cấp cho sản xuất đại trà ở cả trong và ngoài địa phương.

Giải pháp 7: *Chính quyền các cấp có biện pháp và cơ chế chính sách khuyến khích, hỗ trợ phát triển các trang trại tham gia liên kết, hợp tác trong các chuỗi cung ứng, chuỗi giá trị ngành hàng nông sản tại địa phương*

Theo số liệu khảo sát thì chỉ 28% (112/400) số trang trại có liên kết hợp đồng cung ứng sản xuất. Sự liên kết này thực chất vẫn còn lỏng lẻo với các hợp đồng dạng ghi nhớ, hợp đồng miệng với khách hàng quen biết qua buôn bán, không có ràng buộc cam kết về pháp lý và kinh tế, nên mức độ nghiêm túc trong thực hiện cũng chưa cao. Ngoài ra, phần nhiều các trang trại chủ yếu tiêu thụ nông sản thô qua thương lái ngay trong vụ thu hoạch, không có hợp đồng. Tình trạng này khiến sản xuất kinh doanh của trang trại không có cơ sở phát triển vững chắc, khi gặp rủi ro sẽ bị thất bại.

Cơ quan chuyên môn ngành nông nghiệp hướng dẫn hình thành các trang trại theo mô hình liên kết, hợp tác giữa trang trại với nông dân, tổ hợp tác, hợp tác xã, doanh nghiệp trong chuỗi giá trị nông sản hàng hóa. Trang trại với các doanh nghiệp, cơ quan nghiên cứu chuyển giao KHCN (*liên kết 4 nhà*); Khuyến khích các trang trại trong cùng lĩnh vực sản xuất liên kết và hợp tác với

nhau nhằm chia sẻ kinh nghiệm sản xuất kinh doanh, khai thác hiệu quả năng lực sản xuất của các cơ sở vật chất kỹ thuật công nghệ và đẩy mạnh tiêu thụ sản phẩm.

Giải pháp 8: *Phát triển thị trường tiêu thụ sản phẩm nông nghiệp, đặc biệt với sản phẩm nông sản hàng hóa ở các vùng sản xuất tập trung của kinh tế trang trại*

Các trang trại ở tỉnh Hải Dương hiện nay vẫn tiêu thụ các sản phẩm nông sản của qua trung gian (thương lái) là chủ yếu. Thông tin thị trường nông sản đến với trang trại không được cập nhật. Do vậy thường có tình trạng thương lái ép cấp, ép giá khi bán nông sản. Khâu liên kết trong cung ứng vật tư và tiêu thụ sản phẩm của các trang trại trong tỉnh Hải Dương còn rất hạn chế. Hầu hết các chủ trang trại chưa ký hợp đồng với các nhà máy chế biến để tiêu thụ sản phẩm. Chủ trang trại và các hộ sản xuất nông nghiệp muốn yên tâm đầu tư thâm canh, nâng cao năng suất cây trồng, vật nuôi và các nhà máy chế biến nông sản có thể chủ động nguồn cung nguyên liệu đầu vào thì cần ký các hợp đồng liên kết tiêu thụ nông sản giữa nhà máy chế biến, với trang trại. Mặt khác, các trang trại cũng phải liên kết với nhau để tạo ra chuỗi ngành nông sản có giá trị cao, tạo năng lực cạnh tranh.

Nhà nước cần có chính sách hỗ trợ khuyến khích thành lập các liên kết sản xuất, thu mua và chế biến, tiêu thụ sản phẩm, nâng cao chất lượng và năng lực cạnh tranh cho sản phẩm của trang trại. Tăng cường hỗ trợ trang trại tiếp cận thị trường, tiêu thụ nông sản hàng hóa, sản xuất theo hợp đồng, thiết lập các chuỗi cung ứng sản xuất, tiêu thụ nông sản. Xây

dựng mô hình liên kết sản xuất theo chuỗi giá trị ngành hàng nông sản.

Cơ quan quản lý Nhà nước về lĩnh vực công thương ở tỉnh và huyện thành lập bộ phận chuyên trách cung cấp các thông tin dự báo thị trường, hỗ trợ cung cấp thông tin thương mại, kỹ thuật, các chương trình xúc tiến thương mại trong tiêu thụ nông sản hàng hóa.

Chính quyền cấp tỉnh và huyện vận dụng các quy định, cơ chế chính sách của trung ương và cụ thể hóa thành các biện pháp và cơ chế chính sách của địa phương nhằm thu hút và hỗ trợ doanh nghiệp đầu tư xây dựng các cơ sở chế biến bằng công nghệ tiên tiến, hiện đại để tăng chất lượng và giá trị của nông sản, đáp ứng được theo yêu cầu và thị hiếu của thị trường xuất khẩu cũng như tiêu dùng ở thị trường trong nước.

Giải pháp 9: Tăng cường vai trò quản lý Nhà nước đối với hoạt động kinh tế trang trại

Vai trò quản lý Nhà nước đối với hoạt động kinh tế trang trại ở Hải Dương thời gian vừa qua vẫn còn những hạn chế, lỏng lẻo cần phải được tăng cường củng cố trang giai đoạn tới. Quản lý Nhà nước đặc biệt quan trọng trong việc theo dõi các hoạt động sản xuất kinh doanh theo pháp luật của Nhà nước cũng như việc đề xuất ban hành và thực thi cơ chế chính sách với các đối tượng cá nhân, gia đình, đơn vị tập thể, doanh nghiệp.

Sở Nông nghiệp & PTNT Hải Dương là cơ quan quản lý Nhà nước về hoạt động kinh tế trang trại trên địa bàn tỉnh dựa trên các văn bản của Nhà nước Trung ương kết hợp khảo sát thực trạng của địa phương để đề xuất tham mưu với UBND tỉnh ban hành văn bản quy định cụ thể các loại hình cũng như hình thức kinh doanh của kinh tế trang trại ở từng địa phương. Trên cơ sở đó để các

cơ quan quản lý chuyên môn có cơ sở quản lý đúng quy định về tích tụ và sử dụng đất nông nghiệp, áp dụng chính sách hỗ trợ tài chính tín dụng, đào tạo & sử dụng lao động, tạo việc làm và thu nhập của lao động trong trang trại. Đồng thời giám sát việc thực hiện nghĩa vụ, trách nhiệm của trang trại thực hiện nghĩa vụ thuế cho ngân sách Nhà nước, đóng góp cho phát triển xã hội và bảo vệ tài nguyên, môi trường.

Cơ quan chuyên môn các cấp tỉnh, huyện và xã thực hiện việc quản lý Nhà nước với đầu ra về cả số lượng và chất lượng sản phẩm hàng hóa của trang trại tại địa phương để bảo vệ thương hiệu, nhãn hiệu hàng hóa; đảm bảo lợi ích của Nhà nước, quyền lợi người tiêu dùng và kết quả bảo vệ tài nguyên, môi trường sinh thái.

Cơ quan QLNN về lĩnh vực thuế, phí tăng cường trách nhiệm kiểm tra, giám sát và đôn đốc các trang trại thực hiện mọi nghĩa vụ tài chính với ngân sách Nhà nước và đóng góp quỹ phúc lợi xã hội của người lao động và cộng đồng dân cư địa phương.

Các cơ quan chuyên môn thuộc ngành nông nghiệp thực hiện QLNN tăng cường kiểm tra đối với các hoạt động sản xuất, kinh doanh của kinh tế trang trại; thực hiện đầy đủ qui trình kỹ thuật canh tác, sử dụng phân bón và thuốc BVTV, thuốc thú y theo đúng qui định của Việt Nam để làm tăng độ phì của tài nguyên đất, bảo vệ môi trường. Tăng cường công tác kiểm tra, kiểm dịch giống, thực hiện đúng quy trình sản xuất, nhập các giống cây trồng, con nuôi có chất lượng cao và sạch bệnh.

3.5. Đề xuất Quy trình các bước xây dựng một mô hình trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương và Nghị quyết về các chính sách nhằm phát triển bền

vững kinh tế trang trại của tỉnh Hải Dương

3.5.1. Dự thảo Nghị quyết về các chính sách phát triển bền vững kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương

Bố cục của bản dự thảo Nghị quyết chính sách khuyến khích phát triển kinh tế trang trại nông nghiệp gồm 5 điều:

Điều 1. Nghị quyết này quy định một số chính sách khuyến khích, hỗ trợ phát triển trang trại ở tỉnh Hải Dương đến năm 2025 và tầm nhìn đến 2030.

Điều 2. Nội dung và mức chi hỗ trợ trong các chính sách:

- Chính sách hỗ trợ quy hoạch và đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ SXKD.

- Chính sách hỗ trợ lập, thẩm định và phê duyệt đề án thành lập trang trại.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ về tích tụ đất đai mở rộng qui mô SXKD.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ về các khoản đóng góp thuế phí theo quy định của pháp luật.

- Chính sách tạo điều kiện huy động vốn để đầu tư phát triển kinh tế.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ đào tạo bồi dưỡng nguồn nhân lực của trang trại.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ áp dụng khoa học kỹ thuật, công nghệ và bảo vệ môi trường.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ xúc tiến thương mại và phát triển thị trường.

- Chính sách ưu đãi, hỗ trợ liên kết liên doanh trong sản xuất kinh doanh.

Điều 3. Điều kiện về hồ sơ và thời gian giải quyết thủ tục hành chính.

Điều 4. Nguồn kinh phí thực hiện chính sách khuyến khích phát triển du lịch.

Điều 5. Tổ chức thực hiện.

3.5.2. Đề xuất Quy trình các bước xây dựng một mô hình trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương

Quy trình các bước xây dựng một mô hình trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương là tài liệu đào tạo, tập huấn, hướng dẫn các chủ trang trại đang chuẩn bị thành lập trang trại và các trang trại đang hoạt động nhưng chưa xây dựng đề án chính thức; Đây cũng là tài liệu để nghiên cứu tham khảo trong quá trình xây dựng đề án thành lập trang trại. Các văn bản cơ chế, chính sách và luật pháp nêu trong Quy trình sẽ cần được điều chỉnh, bổ sung theo hệ thống văn bản pháp luật có hiệu lực hiện hành của Trung ương và của tỉnh Hải Dương.

4. KẾT LUẬN, KIẾN NGHỊ

4.1. Kết luận

Để thúc đẩy phát triển bền vững kinh tế trang trại của tỉnh Hải Dương trong giai đoạn 2023 – 2025 và tầm nhìn đến 2030, cần phải tập trung thực hiện 9 giải pháp sau: *i)* Giải pháp về tạo quỹ đất để mở rộng qui mô trang trại; *ii)* Giải pháp về đầu tư cơ sở hạ tầng phục vụ sản xuất kinh doanh; *iii)* Giải pháp về huy động vốn từ các nguồn vốn để đáp ứng nhu cầu đầu tư phát triển kinh tế. *iv)* Giải pháp về đầu tư khoa học kỹ thuật và công nghệ cao vào sản xuất kinh doanh của trang trại. *v)* Giải pháp về bồi dưỡng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của trang trại. *vi)* Giải pháp về nâng cao hiệu quả kinh tế của sản xuất trang trại; *vii)* Giải pháp về khuyến khích, hỗ trợ phát triển các trang trại tham gia liên kết, hợp tác trong các chuỗi cung ứng, chuỗi giá trị ngành hàng nông sản tại địa phương. *viii)* Giải pháp về phát triển thị trường tiêu thụ sản phẩm nông nghiệp, đặc biệt với sản phẩm nông sản hàng hóa ở các vùng sản xuất tập trung của kinh tế trang trại. *ix)* Giải

pháp về tăng cường vai trò quản lý Nhà nước đối với hoạt động kinh tế trang trại.

Đề tài đề xuất 2 văn bản dự thảo: (1) Nghị quyết của HĐND tỉnh về các chính sách hỗ trợ phát triển bền vững kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương giai đoạn 2023 – 2025 và tầm nhìn đến 2030; (2) Quy trình các bước xây dựng một mô hình trang trại trên địa bàn tỉnh Hải Dương. Các văn bản này sẽ được chuyển giao đến Sở Nông nghiệp & PTNT Tỉnh Hải Dương để nghiên cứu, thực hiện các bước tiếp theo theo chức năng nhiệm vụ của Sở.

4.2. Kiến nghị

1) Các đề xuất về quy trình lập trang trại, đề xuất chính sách phát triển bền vững kinh tế trang trại ở tỉnh Hải Dương

mới tập trung vào nội dung. Để có thể trở thành văn bản chính thức đề nghị Sở Nông nghiệp và PTNT, UBND tỉnh Hải Dương sẽ thực hiện các qui trình qui phạm về soạn thảo, lấy ý kiến và lập tờ trình để được ban hành chính thức.

2) Thực hiện nhanh chóng việc giao đất, cho thuê đất và cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho các Chủ trang trại. Tạo điều kiện cho các Chủ trang trại tiếp cận được nguồn vốn tín dụng để vay vốn mở rộng quy mô tổ chức sản xuất kinh doanh.

3) Các chủ trang trại cần chủ động trong việc đề nghị cấp giấy chứng nhận kinh tế trang trại và tham gia vào các khóa học, chương trình tập huấn.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

- [1] Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVII nhiệm kỳ 2020 – 2025 (<https://baohaiduong.vn/chinh-tri/chuong-trinh-hanh-dong-thuc-hien-nghi-quyet-dai-hoi-dang-bo-tinh-lan-thu-xvii-nhiem-ky-2020---2025-154067>.)
- [2] Tỉnh ủy Hải Dương (2021), *Một số điểm mới căn bản của Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Hải Dương lần thứ XVII* (nhiệm kỳ 2020 - 2025). (<http://truongchinhtri.haiduong.org.vn>)
- [3] Tỉnh ủy Hải Dương (2020), *Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Hải Dương lần thứ XVII*. (<https://daihoi17.haiduong.gov.vn/Haiduong.gov.vn/ViewDetail/>)
- [4] UBND tỉnh Hải Dương (2020), Đề án “*Phát triển sản xuất nông nghiệp hàng hóa tập trung, nâng cao giá trị gia tăng và phát triển bền vững giai đoạn 2016-2020*”.